

LUNDS
UNIVERSITET

Att leva med postpolio från ett salutogent perspektiv

MARIA NOLVI, DOKTORAND, ST-LÄKARE REHABILITERINGSMEDICIN

Disposition

- Polio
- Postpolio
- Känsla av sammanhang
- Att leva med postpolio från ett salutogent perspektiv

Polio

- Flera stora polioepidemier i Sverige runt 1950
- Massvaccination 1957. Något inhemskt fall av polio har inte rapporterats sedan 1977
- 1988 ”The Global Polio Eradication Initiative” av Världshälsoorganisationen (WHO)
- I nuläget endemisk spridning av poliovirus i Pakistan och Afghanistan

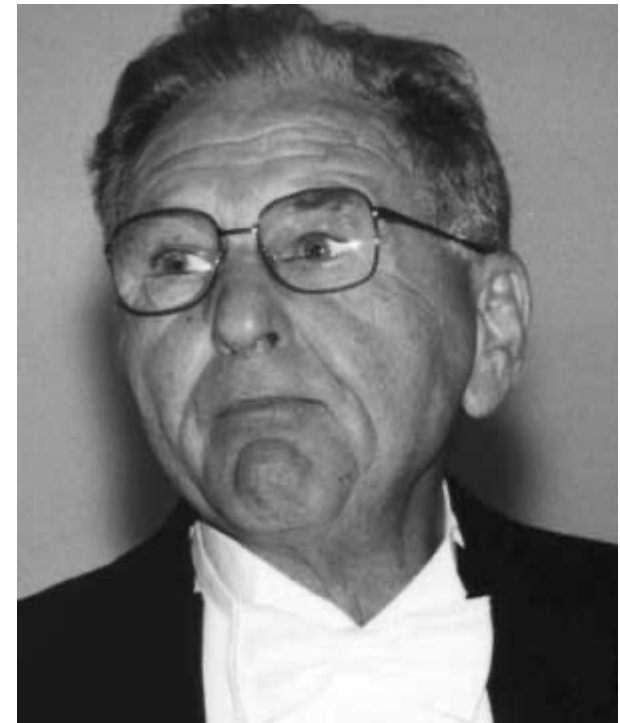
Postpolio

- I dagsläget ca 5 000 polioöverlevare i Sverige
- Efter decennier av stabilitet kan nya symptom uppträda (*uttröttbarhet, smärta i muskler och leder, muskelsvaghet, muskelatrofi, köldintolerans*), vilket kan påverka personens delaktighet i sin livssituation
- Vad är viktigt för att kunna fortsätta leva ett bra liv?

Känsla av sammanhang, KASAM

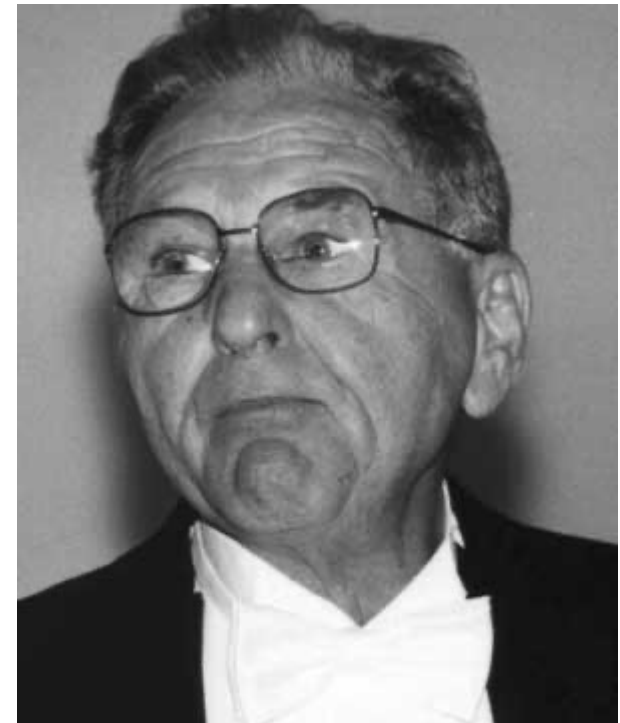
- Salutogenes – ”Hälsans ursprung”
- Begriplighet; att *förstå*
- Hanterbarhet; att kunna *hantera*
- Meningsfullhet; att finna *mening*

Aaron Antonovsky

KASAM och rehabilitering

- Avgörande för hur en person hanterar och klarar av situationer av stress
- Stark korrelation till livstillfredsställelse
- Kopplats till framgångsrik adaptation till funktionsnedsättning

Aaron Antonovsky

Översikt av mitt projekt/avhandling

- KASAM och associerade faktorer
 - 3 tvärsnittsstudier, 93 personer
 - KASAM och demografiska variabler (*delstudie 1*)
 - KASAM och variabler relaterade till personens funktionsnedsättning (*delstudie 2*)
 - KASAM och bemästringsstrategier/coping (*delstudie 3*)
- Innebörden av KASAM
 - 1 intervjustudie (*delstudie 4*), 14 personer
 - Riktad innehållsanalys – KASAM som ramverk

Deltagare

- **KASAM och associerade faktorer;**
 - Medelålder 73 år, 52% kvinnor, grundskola 33%, gymnasium 33%, högskola 31%, gifta/sammanboende 58%
- **Innebörden av KASAM;**
 - Medelålder 73 år, 50% kvinnor, grundskola 0%, gymnasium 57%, högskola 43%, gifta/sammanboende 86%

KASAM och associerade faktorer

- **KASAM och demografiska variabler; resultat**
- Generellt hög KASAM
- Faktorer som signifikant bidrog till högre värden på KASAM:
 - Att vara gift/sammanboende
 - Högre utbildningsnivå
 - Fler år innan nya symptom
 - Att skatta sin funktionsnedsättning som mild eller måttlig

KASAM och associerade faktorer

- **KASAM och demografiska variabler; slutsats**
- Personer med postpolio har generellt förmågan att förstå, hantera och vara motiverade att handskas med problem som uppstår pga deras funktionsnedsättning.
- Högre KASAM: Att vara gift/sammanboende, högre utbildning, *fler år utan symptom* och att *skatta sin funktionsnedsättning som mild eller måttlig*
- Det verkar som om faktorer relaterade till funktionsnedsättningen påverkar KASAM

KASAM och associerade faktorer

- **KASAM och variabler relaterade till personens funktionsnedsättning; resultat**
- Självpuppskattade symptom
- Upplevd delaktighet i sin livssituation
 - Två delskalor: Daglig funktion och Självpuppfattning
- Livstillfredsställelse
- Mindre besvärad av symptom på postpolio, bättre självuppfattning och högre livstillfredsställelse bidrog signifikant till högre värden på KASAM

KASAM och associerade faktorer

- **KASAM och variabler relaterade till personens funktionsnedsättning; slutsats**
- Mindre besvärad av symptom på postpolio, *bättre självuppfattning* och högre livstillfredsställelse bidrog signifikant till högre värden på KASAM
- Enbart delskalan Självuppfattning var signifikant, inte delskalan Daglig funktion. Har psykologiska faktorer större betydelse för KASAM än faktisk funktionsnedsättning?

KASAM och associerade faktorer

- **KASAM och bemästringsstrategier; resultat**
- De mest använda bemästringsstrategierna hörde till aktiv bemästring och emotionell bemästring
- Inga signifikanta samband mellan KASAM, aktiv bemästring och emotionell bemästring
- Signifikant negativt samband fanns mellan KASAM och ”mindre användbar” bemästring

KASAM och associerade faktorer

- **KASAM och bemästringsstrategier; slutsats**
- Personer med postpolio använder många olika bemästringsstrategier
- Personer med lägre värden av KASAM hanterar stressfyllda situationer på ett mindre användbart sätt

Innebörden av KASAM

Sense of Coherence	The meaning of Comprehensibility	State of motion	Simplifying by using metaphors and making things concrete	Re-evaluating information and identifying patterns		Developing personal models of explanation of illness
		State of being	Following instructions	Self-monitoring		Evaluating
	The meaning of Manageability	State of motion	Initiating interventions and clarifying needs	Modifying the home environment		Making plans
		State of being	Receiving instrumental and social support	Keeping oneself occupied		Adapting and achieving balance
	The meaning of Meaningfulness	State of motion	Using one's inner drive for going forward	Doing good and making a difference for others		Viewing things positively and valuing what one has by being mindful
		State of being	Enjoying nature	Enjoying meaningful social relationships	Accessing financial security	Being together with loved ones

Innebörden av KASAM

Sense of Coherence	The meaning of Comprehensibility	State of motion	Simplifying by using metaphors and making things concrete	Re-evaluating information and identifying patterns		Developing personal models of explanation of illness
		State of being	Following instructions	Self-monitoring		Evaluating
	The meaning of Manageability	State of motion	Initiating interventions and clarifying needs	Modifying the home environment		Making plans
		State of being	Receiving instrumental and social support	Keeping oneself occupied		Adapting and achieving balance
	The meaning of Meaningfulness	State of motion	Using one's inner drive for going forward	Doing good and making a difference for others		Viewing things positively and valuing what one has by being mindful
		State of being	Enjoying nature	Enjoying meaningful social relationships	Accessing financial security	Being together with loved ones

Innebörden av KASAM

Sense of Coherence	The meaning of Comprehensibility	State of motion	Simplifying by using metaphors and making things concrete	Re-evaluating information and identifying patterns		Developing personal models of explanation of illness
		State of being	Following instructions	Self-monitoring		Evaluating
	The meaning of Manageability	State of motion	Initiating interventions and clarifying needs	Modifying the home environment		Making plans
		State of being	Receiving instrumental and social support	Keeping oneself occupied		Adapting and achieving balance
	The meaning of Meaningfulness	State of motion	Using one's inner drive for going forward	Doing good and making a difference for others		Viewing things positively and valuing what one has by being mindful
		State of being	Enjoying nature	Enjoying meaningful social relationships	Accessing financial security	Being together with loved ones

Innebörden av KASAM

”Jag gräver inte ner mig väldigt lätt, det gör jag inte, och jag är ingen grubblare heller. Så att det är därför jag mår bra, förhoppningsvis så är det ju det som hjälper mig.”

Deltagare 5

Innebörden av KASAM

Sense of Coherence	The meaning of Comprehensibility	State of motion	Simplifying by using metaphors and making things concrete	Re-evaluating information and identifying patterns		Developing personal models of explanation of illness
		State of being	Following instructions	Self-monitoring		Evaluating
	The meaning of Manageability	State of motion	Initiating interventions and clarifying needs	Modifying the home environment		Making plans
		State of being	Receiving instrumental and social support	Keeping oneself occupied		Adapting and achieving balance
	The meaning of Meaningfulness	State of motion	Using one's inner drive for going forward	Doing good and making a difference for others		Viewing things positively and valuing what one has by being mindful
		State of being	Enjoying nature	Enjoying meaningful social relationships	Accessing financial security	Being together with loved ones

Innebörden av KASAM

” Vi är en grupp här, vi träffas och äter och dricker gott och har det trevligt och gör ibland utflykter, åker omkring och tittar på grejer och så. Och sedan har vi en bokcirkel. Det är ett gott utbyte och speciellt en har jag haft utbyte med nu hela tiden med böcker och det är trevligt, tycker jag.. ”

Deltagare 4

Innebörden av KASAM

Sense of Coherence	The meaning of Comprehensibility	State of motion	Simplifying by using metaphors and making things concrete	Re-evaluating information and identifying patterns		Developing personal models of explanation of illness
		State of being	Following instructions	Self-monitoring		Evaluating
	The meaning of Manageability	State of motion	Initiating interventions and clarifying needs	Modifying the home environment		Making plans
		State of being	Receiving instrumental and social support	Keeping oneself occupied		Adapting and achieving balance
	The meaning of Meaningfulness	State of motion	Using one's inner drive for going forward	Doing good and making a difference for others		Viewing things positively and valuing what one has by being mindful
		State of being	Enjoying nature	Enjoying meaningful social relationships	Accessing financial security	Being together with loved ones

Innebörden av KASAM

Sense of Coherence	The meaning of Comprehensibility	State of motion	Simplifying by using metaphors and making things concrete	Re-evaluating information and identifying patterns		Developing personal models of explanation of illness
		State of being	Following instructions	Self-monitoring		Evaluating
	The meaning of Manageability	State of motion	Initiating interventions and clarifying needs	Modifying the home environment		Making plans
		State of being	Receiving instrumental and social support	Keeping oneself occupied		Adapting and achieving balance
	The meaning of Meaningfulness	State of motion	Using one's inner drive for going forward	Doing good and making a difference for others		Viewing things positively and valuing what one has by being mindful
		State of being	Enjoying nature	Enjoying meaningful social relationships	Accessing financial security	Being together with loved ones

KASAM och rehabilitering

- KASAM som screeninginstrument
- Personen måste själv identifiera sina mål
- Stödja rörelsen mot ökad begriplighet, hanterbarhet, meningsfullhet
- Undanröja hinder mot begriplighet, hanterbarhet, meningsfullhet

LUNDS
UNIVERSITET